

EKO

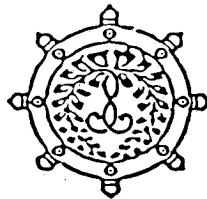
回

向

DRIEMAANDELIJKS  
TIJDSCHRIFT

December 1991

Nr 51



Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.

Pretoriastraat 68

B-2600 Antwerpen-Berchem

Afgiftekantoor : 2600 Berchem 1

## I n h o u d

Editoriaal : Beveiligingssystemen	1
Shinran Shonin : Mattosho 13	3
Sh.A.Peel : De Naam is Namu Amida Butsu (xiii)	4
E.Maeda : Verwachting en Vervulling	7
K.Haemers : Over de Beperkingen...	10
M.R.Franck : De onwezenlijke werkelijkheid...	12
Van Zo-heid tot Dharmakara	17
Vragen staat vrij	19
Jikoji-Nieuws	22

Het Centrum en de Shin-Tempel JIKOJI erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jôdo-Shinshô Hongwanji-ha (Kyoto) in de personen van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani en van Ere-Hoofdabt Zenmon Kosho Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is dus afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

Onze bankrekening (voor België) is 408-2066511-88, Centrum voor Shin-Boeddhisme V.Z.W., 2600 Berchem-Antwerpen. Voor Nederland en buitenland, bij voorkeur op postrekening 000-0173766-39, op naam van A.Peel, B-2600 Berchem-Antwerpen, België.

# Editoriaal

## BEVEILIGINGSSYSTEMEN.

Enkele dagen terug kreeg ik een telefoontje van een erg lieve stem. Hoe groot was dan ook mijn ontgoocheling toen ik vernam dat de lieve stem afkomstig was van een tele-verkoopster van een dealer in beveiligingssystemen. Want qua beveiliging verwacht je eigenlijk een forse ietwat bulldogachtige mannestem à la Schwarzenegger...

De lieve stem in kwestie informeerde belangstellend naar de beveiliging van kantoor en woonst. Toen ik haar moest bekennen dat er geen beveiligingssysteem geïnstalleerd was en dat ik bovendien niet de minste interesse ervoor had, slaakte de lieve stem een - waarschijnlijk commercieel geveinsde - kreet van verbazing met een markante *daar-zal-je spijt-van-hebben* onderton. En ze haakte af.

Nu heeft het boeddhisme me geleerd na te peinen ook over de geringste, onbeduidendste gebeurtenissen van het bestaan. Feitelijk had ik aan die lieve stem moeten zeggen dat ik wél een beveiligingssysteem ingebouwd heb, van het merk Buddha-Dharma; maar ik vrees dat de lieve stem dat toch niet zou begrepen hebben en dan maar zou proberen mij een merk XLB of Para-Plus aan te praten...

Maar terug naar mijn overpeinzingen. Daarbij stootte ik op verschillende thema's.

Eerst : in hoeverre zijn de gebruikelijke beveiligingssystemen écht doeltreffend? Een professioneel die inbreken wil, breekt in, alarmsysteem of niet. Hij kent ze trouwens beter dan de fabrikant. In mijn straat stond een auto uitgerust met allerlei systemen die om de haverklap, d.i. bij een lichte aanraking of een bal van spelende kinderen of een vliegtuig dat te laag overvliegt, aan het piepen en huilen en lichtknipperen gingen. En op zekere nacht werd de (dure) auto zonder piepen of huilen of knipperende lichten gestolen. (Ik verwacht ongezeellige reacties van firma's die me zullen vertellen dat *hun* systeem enz.)

Dan : dat onze maatschappij leeft met een ontzettend angstcomplex. Daardoor 'genieten' we van allerlei *beveiligingen* en *verzekeringen* tegen ziekte en ongevallen, ouderdom en vereenzaming, werkloosheid en overwerk, bevuilding van water en lucht, kanker en hartkwalen, dronkenschap en politieke corruptie... noem maar op. Eigenlijk zoeken we al ons hebben en houden veilig te stellen. Wat jammer eigenlijk dat zo miljoenen, miljarden mensen van de éne angst in de andere vallen. Helpen hierbij wel snufjes en apparaatjes ?

Dan : wat bedroevend is het te zien hoe de mensen naar hun 'bezittingen' grabbelen en daarbij blijf geven van niet het minste vertrouwen noch in de mens noch in God of goden. Ze hebben dus meer vertrouwen in kostelijke mekaniekjes en elektronische piep- en huildinges dan in de Heere Jezus of in Sint-Antonius. Waar is de tijd van "de vogelen des hemels" en "de leliën des velds", of van de prachtige verzen uit het Wilhelmus : "Mijn schild ende betrouwen, zijt gij O God mijn Heer..." Ook hierin zien we hoe ons mappō-tijdperk, dat van de 'Ondergaande Leer' de mensen laat wegschuiven van het (kwalitatieve) geestelijke naar het (kwantitatieve) fysisch-materiële, van het *zijn* naar het *hebben* . En God wordt gewoon vervangen door een apparaatje, want de ouwe God is dood en het apparaatje is de nieuwe God geworden.

En dan : men kan mij veel ontnemen, heel veel, veel te veel... Ik kan beroofd en geslagen worden. Maar ook bij roof en verwonding blijft de Drievoudige Toevlucht mijn beste beveiligingssysteem. Men kan me noch de boeddha-natuur noch Amida's Geloofte ontnemen. Noch de nembutsu.

Misschien werkt dit beveiligingssysteem niet altijd even feilloos, zeker niet wanneer ik er met 'mijn' berekeningen aan zit te prutsen. Maar toch heb ik er een garantie van wel minstens vijf kalpa's op.

En daarom had ik aan de lieve stem van de telefoon dit moeten zeggen :

*Buddham saranam gacchāmi*

*Dharmam saranam gacchāmi*

*Sangham saranam gacchāmi*

want zò immers geniet ik van de tien voor-  
delen die Shinran vermeldt (zie hierover trouwens p.19) en waarvan het eerste inhoudt dat de mens van nembutsu door alle boeddha's, alle bodhisattva's, alle deva's en alle kami's beveiligd wordt. En die service kan geen enkel beveiligingssysteem, geen enkele verzekeringsmaatschappij me bieden.

Namu Amida Butsu.

Shitoku



Autums devotion.  
To fall, like a falling leaf.  
In Amida's lap.

Marcus C.

MATTOSHO  
Lamp voor Latere Tijden

Brieven van Shinran ( 13 )

*'s Mensen berekenende geest kan onmogelijk Amida Buddha vatten, maar hij wordt door de Boeddha gevat in het diepste van zijn bestaan. Eenmaal aldus gegrepen, valt elke dualiteit van verlosser en verlorene weg en is er een absolute onmogelijkheid voor het ware mededogen om de mens weer los te laten.*

[Over omvat worden om nooit meer losgelaten te worden]

Gij stelt vragen omtrent "omvat worden om nooit meer losgelaten te worden." Shan-tao's *Hymne van Meditatie in Aanwezigheid van de Boeddha* zegt dat Sakyamuni en Amida onze ouders van groot mededogen zijn; door gebruik te maken van vele en verschillende geschikte middelen, wekken zij in ons het volmaakte shinjin. De vestiging van het ware shinjin is bijgevolg de werkzaamheid van Sakyamuni en Amida. Iemand wordt vrij van twijfel omtrent zijn Geboorte [in het Reine Land] precies doordat hij omvat is geworden. Eenmaal omvat, hoeft er absoluut geen enkele berekening meer te zijn. Vermits die persoon vertoeft in het Stadium van Niet-terugvallen totdat hij in het Boeddha-Land geboren wordt, zegt men van hem dat hij in het Stadium van de Waarlijk Gevestigden is.

Vermits het ware shinjin opgewekt wordt dank zij de werkzaamheid van die twee geëerden, Sakyamuni en Amida, is het dat de vestiging van shinjin plaats grijpt op het moment dat men omvat wordt. Daarna vertoeft hij in het Stadium van de Waarlijk Gevestigden totdat hij geboren wordt in het Boeddha-Land. Ander-Kracht betekent vooral dat er onzerzijds niet meer de geringste berekening hoeft te zijn.

Met respect.

10de maand, 6de dag  
Shinran

Antwoord aan Shinobu-bō



# De NAAM is NAMU AMIDA BUTSU (XIII)

Shitoku A. Peel

## De Zaak Zenran (2)

U bemerkt wel waar ik naartoe wil : in plaats van ons vertrouwen in Amida's Geloofte-Kracht, die toch de natuurlijke werkzaamheid van het Boeddhachap is, te versterken, introduceren we - oh zo voorzichtig, schier onbewust - onze eigen ideeën over spiritualiteit en het religieuze beleven. Want wij weten het immers beter. Wij weten het beslist beter dan de Boeddha. We hebben de leeftijd van onze tv-serie "Vader weet het best" immers lang achter ons liggen. Wij leven in een tijd van zelfvertrouwen en ego-assertiviteit. Amida is maar een ouwe baas die kalpa's en kalpa's geleden geleefd zou hebben. In zijn tijd... tja... Maar in de onze ? Zelf Sakyamuni zou geen snars begrijpen van het hedendaagse leven.

Want wij hebben, met onze computers en psychotherapeuten een veel kortere weg uitgedokterd, de weg van ons persoonlijk succes. Wij zijn allen aan de winnende hand . Wij doen het ! Zie toch eens hoe goed wij het stellen, - met onze vrijetijdsbesteding, met de mooie (dure) wagen die we oppoetsen, met ons tweede verblijf in Florida. Durf niet te ontkennen dat de levensverwachting op één eeuw tijd (onze eeuw !) zo goed als verdubbeld is.

Wat zouden we dan nog willen luisteren naar de meesters van weleer, naar de 'Oude Wijzen', naar onze vader, grootvader of dies meer. Naar Shinran. Naar Sakyamuni. Naar de stem van Amida in ons. Misschien helpt dergelijke redenering ons te begrijpen hoe Shinran zich moet gevoeld hebben wanneer hij met kracht de beweringen en de aanspraken van zijn oudste zoon Zenran verwierp.

Nee, er is in de Nembutsu-leer geen 'bijzondere' doctrine, geen 'middernacht-praktijk'. Er is enkel de Absolute, Grote Boeddha-Praktijk van de Ander-Kracht. Er is enkel de natuurlijkheid (*jinen-hōni*) van Wijsheid/Mededogen. Moest Shinran gearzeld hebben de beweringen van Zenran openlijk tegen te spreken, dan zou hij automatisch de inbreng van de Ander-Kracht geloofend hebben. In deze situatie had de vader Shinran geen andere keuze. Maar die beslissing moet toch zeer dramatisch geweest zijn.

En toch...

Eenmaal dat we de vader/zoon-wrijving duidelijk gesteld en hopelijk verteerd hebben, blijft er toch in heel deze Zenran-zaak een prikkelend detail over.

Veronderstel een ogenblik dat wij toch een 'speciale relatie', een 'middernachtelijk contact' zouden ervaren, daar ergens tussen de Verlichting en het dwaze, onwetende wezen dat we zijn.

Ik kan me niet beletten te vermoeden dat er toch zoiets moet zijn. In de Naam NAMU AMIDA BUTSU schuilt er een wederzijds, subtiel maar tastbaar geheim dat het existentiële 'ik' moet verbinden aan de absolute, essentiële Amida Butsu. Maar deze band is onvoorstelbaar... en bijgevolg heel erg *esoterisch*...

Bij het lezen en herlezen van Tannisho treffen me telkens en telkens weer die vreemde woorden van Shinran, dat het uitsluitend voor hem en voor hem alleen was dat Amida de Voortijdelijke Geloofte uitgesproken heeft. Zo luidt de passage :

*De Shōnin had ook de gewoonte te zeggen : "Wanneer ik aandachtig nadenk over Amida's Geloofte, die het resultaat is van vijf kalpa's van meditatie, dan realiseer ik mij dat het allemaal voor mij, Shinran, alleen gebeurd is."*<sup>1</sup>

Dat is inderdaad het signaal van een zeer mysterieuze relatie. Het grootste mysterie is evenwel dat wanneer dit geldt voor Shinran, deze uitspraak ook geldt voor elk van ons. Inderdaad, elk van ons afzonderlijk leeft in een heel bijzondere relatie tot de Verlichting. Elk van ons is, *zoals hij is*, afzonderlijk, apart, geselecteerd geworden door het Oneindige Boeddhachap. Elk van ons ervaart de roep van de Verlichting, van de Kracht van het Boeddhachap als een individuele, zeer intieme greep van de Boeddha.

Want het is juist deze 'individuele' relatie die de dwaze, 'zondige' persoon aan de Verlichting bindt. Hier loopt de conventionele karmische wetmatigheid ten einde. Hier vervult zich de verzekering van de opheffing van het lijden (de Derde Edele Waarheid) : het lijden dat wij ondergaan, maar ook het lijden dat wij veroorzaken. Vanaf dát moment van mysterieuze relatie, wordt alles een teken ("*un signifiant*") van de Verlichting die alle wezens, buiten ruimte-en-tijd, omvat. Alles in het bestaan, dus ook de pijnen, de zorgen, de angsten, de tekortkomingen en begoochelingen, worden dan 'toetselen'<sup>2</sup> van het Reine Land. Denken we hierbij aan de dichter Issa die stierf onder de sneeuw die zijn slecht gedekte hut deed instorten, en zijn allerlaatste gedicht, geschreven in het stervensuur : "Ook de sneeuw op mijn ziekbed komt van het Reine Land !".

---

<sup>1</sup>Tannisho, Postscriptum. In uitgave De Simpele Weg, 1989, p.112.

<sup>2</sup>Skr. *vyūha* .

Voor elk van ons, wordt het één-zijn met Amida in de Nembutsu nog mysterieuzer wanneer we beseffen dat elk van ons dergelijke begunstigde relatie heeft. Inderdaad : elk van ons wordt 'apart' geselecteerd, elk van ons geniet 'apart' van deze elitaire behandeling. En daarom kan ook elk van ons Shinrans woorden tot de zijne maken *dat het allemaal voor mij, voor mij alleen is dat Amida de Voortijdelijke Gelofte uitgesproken en gerealiseerd heeft.*

Wij zijn immers, alle samengepakt in NAMU, de samenhang van de veelvoudigheid (d.i. samsara), via de natuurlijkheid van de Gelofte, gekoppeld aan AMIDA BUTSU, de één-heid van het Boeddhachap (d.i. nirvana).

Wanneer we in deze zin de zaak bekijken, dan leeft elkeen van ons in een onuitspreekbare relatie met de Boeddha. Elk van ons heeft, in zijn geest, de neerslag van de activiteit van de Gelofte-Kracht. Voor elkeen van ons zal dan ook deze mysterieuze actie/reactie-relatie noodzakelijkerwijze verschillend zijn. Mijn leven is niet zoals het jouwe. Mijn bespiegelingen over het Reine Land zullen bijgevolg en noodzakelijk verschillend zijn van de jouwe.

We kunnen deze persoonlijke relaties met het Boeddhachap geïllustreerd zien in het leven en de uitspraken van de Myokonins. Net zoals Shinran in het Tannisho-citaat hierboven, leven de Myokonins in een intieme relatie met Amida. Voor hen transformeert de vorm- en kleurloze onpersoonlijke Dharmakaya zich in een voel- en tastbare Oya-sama, de Boeddha als Moeder-Vader, als een concrete, bijna zintuiglijke aanwezigheid in hun dagelijks bestaan.

Maar wanneer wij, vanuit onze intellectuele exterioriteit en vanop *het standpunt dat wij innemen*, die bijzondere relatie bekijken, dan zijn we gewoonweg onbekwaam om er de aard van te begrijpen. Inderdaad : men dient *binnen* (en niet *buiten*) deze relatie te zijn om er iets van te begrijpen. Maar eenmaal dat je er binnen bent, dan bekommer je je niet meer over begrijpen of niet begrijpen...

Ons 'ontvangen' van de Naam, ons horen van de Nembutsu, ons spontaan vloeien als een boot op de rivier, naar *shinjin* toe, is een proces dat zich afspeelt langs de schaduwzijde van ons gemoed. Daarom blijft het meestal ook verborgen voor ons dagbewustzijn. Daar waar we de Naam ontmoeten, daar is zijn werkzaamheid voor ons een mysterie.

Voor elk van ons is zoiets een diep en confidentieel geheim dat we van Amida ontvingen doorheen de Ander-Kracht-Nembutsu-leer van Shinran Shonin. Maar alsjeblief : laten we het confidentieel houden. Een mysterie waarover je voortdurend praat, is geen mysterie meer, maar een windblaas. En laten we van onze eigen berekeningen alsjeblief geen nieuwe Zenran-zaak maken !

## VERWACHTING EN VERVULLING

Edith Maeda

Terugblikkend op de ingesteldheid en ook op de biografie van Boeddha Gautama, beschreef Shinran Shonin de Mahayana Reine-Land fundamenteën van de Zeven Patriarchen : Nagarjuna en Vasubandhu van Indië, T'anluan, Taoh'o en Shantao van China, Genshin en Honen van Japan. Zo doende, kapte Shinran niet brutaal met de traditie. Veelmeer poogde hij een weg uit te stippelen die de vroegere begrippen over Amida en het Reine Land demythologiseerde. Bij deze niet zo algemeen aanvaardbare opvatting, schreef Shinran in eenvoudige bewoordingen voor de grote massa van gelovigen die anders niet de minste toegang tot enige religieuze wereld zouden hebben.

Daarmee stelt zich de vraag of Shinshu inderdaad een religie is. Shinrans Reine-Landering is immers geen gesloten systeem van praktijken en dogma's die ik in blind geloof dien aan te kleven. Noch gaat het om een 'geloof' dat strakke praktijken vereist met de bedoeling verdiensten te verwerven. Indien men Shinshu een religie wil noemen, dan apprecieer ik het als een pad dat begint wanneer ik de begrenzingen van mijn eng, dichotomisch, (ver)oordeelend en beslist onoprechte existentie bereikt heb. Hoe dit laatste gebeurt zal van de ene persoon tot de andere wel verschillend zijn.

Maar er komt een ogenblik, hoe kort het ook moge zijn, waarop ik de geldigheid van mijn eigen leven in vraag ga stellen. Het gaat hem hier dan niet langer om materiële successen, maar wel om het feit dat het leven als doelloos overkomt. Wat is de zin van mijn bestaan ? Waarom ben ik hier ?

Wanneer op die wijze mijn wereld van gespletenheid en daardoor ook lijden zo aan het licht gebracht wordt, dan leidt de mistevredenheid met mijn schijnbare vreugde mij ertoe te zoeken naar een beter bestaan, zoals het voor mij, traditiegetrouw, overgebracht is geworden in de Jodo-Shinshu. Dan is voor mij de tijd gekomen dat pad te beleven, een pad dat voordien als het ware ingekapseld was in een tempelaltaar, in de schrifturen en in Shinrans geschriften.

Het pad van het Reine Land is echter absoluut geen blind geloof in een andere wereld. Het is een pad dat me leidt tot binnen in de geest en in het leven van de Boeddha, waarin mijn ware afstamming duidelijk terug gevoerd wordt tot de bron die Shakyamuni Buddha ertoe motiveerde de verlichting te verwezenlijken. Deze motivering, deze kracht is het die sedert mijn tijdloos verleden steeds in mij geweest is en die steeds in mij zal zijn.

Katrien Haemers

## OVER DE BEPERKINGEN VAN DE DWARSFLUIT

Onlangs las ik in een tijdschrift over muziek een interview met de fluitist Peter Lukas Graf. Het ging over de beperkingen die eigen zijn aan muziekinstrumenten, de dwarsfluit in het bijzonder. "Beperkingen zijn niet negatief, zegt Graf. Bach schreef 6 sonates voor vioolsolo, 6 voor fluitsolo en 6 cellosuites. Waarom ? Omdat de beperkingen van die instrumenten hem boeiden. Niet de onbeperkte mogelijkheden zijn interessant; anders zouden we tegenwoordig geen instrumenten meer bespelen. Alles kan immers elektronisch nagebootst worden."

Een paar uur later las ik bij de Franse schrijver François Sureau over "l'inachèvement des choses du monde". Langs welke kanalen beide opmerkingen samenvloeiden in mijn gedachten weet ik niet, maar in elk geval raakten ze elkaar.

L'inachèvement des choses, het nooit-afgewerkt-zijn van de dingen, het nooit-voltooid-zijn, riep het begrip *dunkha* op : het wiel dat niet goed draait omdat de as niet goed in de naaf past. De wagenmaker moet nog wat bijschaven, of bijslijpen om af te werken. Zijn de dingen in het menselijk bestaan ook niet onafgewerkt ?

Wij leven wel in vrede, maar... Het gaat goed met ons, maar... We zijn wel gezond, maar... We zijn wel tevreden maar 't is toch te hopen dat...

Op het ogenblik dat we ons tevreden-zijn bewust worden, is het al voorbij, is het te weinig of te veel, is er spijt of heimwee... Overal schuren we tegen de muren van beperking rondom ons.

Maar Lukas Graf beweert dat men zich juist binnen die beperking, binnen die onvolmaaktheid kan ontpoppen tot een meester die de grenzen van de beperking kan overstijgen.

De mens ervaart zijn beperking niet alleen bij het bespelen van een muziekinstrument. Is het gevangen zijn binnen de muren van het Gedankengebäude, van intellectuele en emotionele constructies, van vooroordelen en vastgeroeste principes niet uiterst beperkend ? Zelfs de muren van deze karmische gegevenheid zitten vol stenen des aanstoots : de plaats en tijd waarin we leven, het sociaal en professioneel vatje waarin we gewrongen zitten, karakteriële vaardigheden en hebbelijkheden.

Maar leert ook de Boeddha niet dat we ondanks die beperkingen tot het hoogste in staat zijn, dat het meesterschap in onszelf ligt; dat we het alleen moeten herkennen : de boeddhanatuur.

We kunnen vrij zijn binnen onze muren en wallen; we moeten geen ketens verbreken tenzij die van ons eigen hart; we moeten geen tyran van de troon stoten, maar enkel de troon die we voor hem bouwden binnenin onszelf; we moeten geen gebalde vuist boven ons hoofd vreezen, maar de vrees in ons eigen hart oplossen. We moeten geen wetten afschaffen, maar enkel de bezetenheid waarmee we onszelf vastketenen, laten varen.

Zo kunnen we binnen onze beperkingen, met de fijne snaar of doorheen de kleine dwarsopening van ons instrument, meesters worden, niet meer verpletterd door een wereld die we zelf hebben geconstrueerd, maar wetend dat wijzelf de sleutel bezitten die leidt naar bevrijding.

Luister eens naar de dwarsfluit van Peter Lukas Graf. U zal het horen.



She shouted the words  
**NAMU AMIDA BUTSU !**  
And sped down the street  
On her husband's bicycle  
Leaving my kisses behind.

Marcus C.



## DE ONWEZENLIJKE WERKELIJKHEID VAN HET WEZENLOZE WEZEN

Het valt niet makkelijk over 'iets' te praten dat onwezenlijk is - en dus niet bestaat - en in zekere zin, maar alleen in 'zekere' zin, dan toch eigenlijk ook wél bestaat.

Als het dan wél bestaat, is dat alleen in een losse, samengestelde vorm. Toch ga ik trachten over dit niet-bestaande 'iets', iets zinnigs, ja zelfs iets wezenlijks te zeggen. Ik verzoek jullie dus allemaal om begrip, een uiterste inspanning te leveren, te doen alsof datgene waar ik over ga praten voor jullie duidelijk bevattelijk is.

Het 'iets' waar ik het over ga hebben is het enige dat voor mij, in deze wereld, belang heeft. Dat 'iets' is zelfs als het ware 'door zich zelf' tot stand gekomen in die zin dat het zichzelf *naam en vorm* heeft gegeven. Dat getuigt dus van een zekere creativiteit, op zichzelf een pluspunt én een probleem.

Mijn 'iets' heeft nog talrijke andere talenten.

Het is het enige dat voor mij echt is, degelijk, waardevol, eminent, buitengewoon, voornaam, voortreffelijk, ja zelfs superieur, onfeilbaar en volmaakt... en ik beperk me tot zijn voornaamste kwaliteiten.

De geaardheid van dat 'iets' is zo, dat al het andere niets anders kan zijn dan niét echt, niét degelijk, niét waardevol, niét eminent enz.

Nu heb ik met mijn 'iets' nog een derde probleem : ik ben eraan gehecht. Het is de oorzaak van al mijn *gehechtheden* en problemen.

Als ik er goed over nadenk, dan is dat "x", dat ongedefinieerde iets, een constante, nooit droogvallende bron van al mijn *Tijden*. Het vertoeft, naar men zegt, in een soort irreële schemerwereld van zijn eigen creativiteit, waardoor het komt dat, wanneer het b.v. mensen ziet, zoals de blaasvis van de dichter Issa, dat iets uitroept : "Waow, wat een afschuwelijke gezichten toch !".

Maar daarmee is de kous van de onwezenlijke werkelijkheid van het wezenloze wezen niet af. Wetenschappers zijn nl., na ernstige studie over het wezenloze iets, tot de vaststelling gekomen dat er nog vele andere al even niet-bestaande componenten in de natuur aanwezig zijn. Volgens een laatste telling zouden dat er meer dan 4 miljard zijn.

En al die soortgenoten bezitten, naar men zegt, dezelfde degelijke, buitengewone eigenschappen en kwaliteiten. Maar persoonlijk betwijfel ik dat, want ik heb kunnen vaststellen, na al even ernstige studie, dat mijn 'iets' absoluut enig in zijn soort is, temeer daar ik ergens gelezen heb dat 'mijn' iets zichzelf beschouwt als het absolute middelpunt van alle bestaande (ik hoop dat jullie nog kunnen volgen ?).

Jammer genoeg, mijn beste vrienden, heeft dat unieke iets van me enkele heel kleine maar jammerlijke gebreken.

Zo is mijn 'iets' tamelijk *onwetend*. Het heeft de aangeboren onhebbelijkheid n.l. alles dichotomisch te zien, alles als het ware 'dubbel' te zien zoals een dronkaard het slot van zijn voordeur ziet.

Jullie zullen, op dit punt gekomen, ongetwijfeld willen vernemen waar dat hogere onfeilbare wezen van me ergens vertoeft. Nou, de duidelijkste omschrijving van die plaatsbepaling is "ergens heel hoog op een ivoren toren". Misschien is dat, plus zijn onwetendheid, er wel de oorzaak van dat mijn 'iets' zo dwaas en zo onverdraagzaam is en het zo'n hoge dunk van zichzelf heeft.

Mijn dierbare vrienden, het probleem stellen is ook het antwoord erop geven : Ik ben tot de bevinding gekomen dat er maar één 'iets' is dat aan al deze parameters beantwoordt, dat zo *onwetend*, zo *dwaas*, zo *gehecht*, zo *ingenomen* met zichzelf kan zijn, zulke absurde dichotomische denkfouten kan begaan en zichzelf zo'n irrealistische wereld kan aanmeten en er zich kan in opsluiten....

Mijn conclusie is dat dat 'iets' van me... mijn eigen ego is.  
Dat 'iets' ben ikzelf !

#### *Neem nu b.v. onze conflicten met die 'anderen'*

Het ligt in onze aard andere wezens niét als even degelijke mensen te beschouwen, niét als broeders en zusters, niét als mede-pelgrims op 't zelfde pad in dezelfde wereld van de samsara-illusie, maar eerder als rivalen, in het beste geval gewoon als 'de anderen'. Het verschil tussen hen en wij ligt evenwel niet bij de andere mens die we beoordelen, maar ligt bij onszelf.

Ons bestaan wordt eigenlijk enkel door de conflicten gekenschetst die hun oorsprong vinden bij onze eigen maatstaven en beoordelingsfouten. Wanneer we anderen als gelijke en evenwaardige mensen beginnen te beschouwen, betekent dat niet dat *zij* eindelijk evenveel morele volwassenheid, wijsheid, begrip en tolerantie opgebracht hebben. Integendeel : dat betekent dat *wij* uiteindelijk volwassenheid, wijsheid en tolerantie opgebracht hebben.

... of onze "kromme" manier van anderen te beoordelen

Er is een oud Zen-verhaal, waar een diepe wijsheid in verbonden ligt, zoals in alle Zen-verhalen. Het luidt zo ongeveer als volgt :

"Ergens in Japan stond eens vóór de ingangspoort van een monnikenklooster een kromme denneboom. Op zekere dag plaatste de oude Zen-meester een bord voor deze denneboom met het opschrift dat diegene die deze kromme denneboom 'recht' zag, de tempel van het klooster ten geschenke zou krijgen. Niemand van de monniken vond het antwoord. Hierop verklaarde de Zen-meester dat de enige manier om deze kromme boom 'recht' te zien, is die kromme boom als krom te zien." (Een andere versie wil dat één monnik met het juiste antwoord bij de Zen-meester<sup>3</sup> kwam en dat deze laatste uitriep : "Jij bent bij Rennyō Shōnin<sup>4</sup> gaan aankloppen ! Alleen hij kon je het juiste antwoord gegeven hebben!")

Kubose, in zijn "Everyday Suchness", vertelt ons het (ware ?) verhaal van die huisvrouw (of 'huisman' om de seksisten onder ons niet te krenken) die bij haar buurvrouw (of bij zijn buurman, dus) enkel siordigheid, luiheid en onvolmaakt-heden zag. Zelfs de gewassen lakens die in haar tuin te drogen hingen, zagen er nog vuil uit. Een bezoekende vriendin maakte haar erop attent dat, indien zij haar ramen eens zou lappen, de lakens van haar buurvrouw en haar tuin er veel schoner zouden uitzien.

#### *De noodzaak van zelfkennis en zelfinzicht - de eerste stap*

Wanneer ik over dit alles nadenk, beste vrienden, dan kom ik tot het besluit dat we eerst onszelf dienen te kennen.

Zichzelf kennen, zélf nagaan, zélf ervaren, was eigenlijk de eerste leerrede van de Boeddha. Ook Socrates raadde dat, met zijn gevleugeld gezegde "Ken jezelf", zijn leerlingen aan. Dat komt neer op de noodzaak, volgens Kant, zichzelf op te voeden tot autonoom, d.w.z. 'vrij' mens. Wanneer we ons 'zelf' kennen, onze ware geaardheid hebben leren er-kennen en ze doorgrond hebben, zijn wij inderdaad 'vrij' en hebben we de eerste stap in de richting van verdere kennis gezet.

En dan zou het wel eens kunnen gebeuren dat we ons in de situatie bevinden waarin de dichter Tagara aanbeland was, zoals Kubose ons verteld in zijn hiervóór aangehaald boek :

"Meneer Tagara was een geleerd man en bekwaam dichter. In zijn plaatselijke gemeenschap genoot hij aanzien en ontzag voor zijn leiderschap, innemendheid en grote kennis. Maar tegenover zijn vrouw was hij bars, betweterig, eigenwijs en

---

<sup>3</sup>n.l. Ikkyū (1394-1481).

<sup>4</sup>Achtste Hoofdabt van Honganji, ook genoemd de Tweede Stichter van de Jodo-Shinshu (1414-1499).

bazig. Mevrouw Tagara was dan ook zeer ongelukkig. Nochtans bleef zij van haar man houden. Regelmatig kreeg Tagara bezoek van een vriend van hem die Yamada heette, maar ook voor zijn vriend had hij nooit een goed woord. Nooit vond-ie de tijd om met zijn vriend te praten omdat die toch maar nonsens vertelde. Maar plots werd Tagara blind. En plots wachtte hij vol ongeduld op elk bezoek van zijn vriend en luisterde hij vol belangstelling naar al wat zijn vriend hem kwam vertellen. En op zekere dag riep de blinde Tagara zijn vrouw tot zich en vroeg haar heel dicht bij hem te komen zitten. Heel dicht. Hij nam haar handen vast... en plots waren er tranen in zijn ogen.

'Yoshiko,' zei hij tegen zijn vrouw, 'ik realiseer me ineens hoe ik je jaren lang ongelukkig heb gemaakt. Nu weet ik hoe lief je heel die tijd voor me bent geweest en hoe egoïstisch en stug ik was. Nu pas besef ik wat ik je allemaal heb aangedaan en wat jij hebt moeten ondergaan.' Daarop omhelsden ze elkaar en huilden ze beiden van vreugde. Het was de eerste keer dat ze elkaar werkelijk begrepen en gevonden hadden. Nog nooit was Tagara zo gelukkig geweest en tegen zijn vrienden zei hij zelfs dat hij blij was dat hij zijn gezicht verloren had want dat hij daardoor een geestelijk in-zicht gekregen had in vele dingen die hij vroeger niet 'zag'."

Meneer Tagara had de eerste stap in het 'zelf'-inzicht gezet.

### *Twee leerrijke vergelijkingen*

*De Struikelblok* (eigenlijk een struikel-steen')

Iemand struikelde eens over een steen en bezeerde zich erg. Hij vond dat, als er geen steen op zijn weg had gelegen, hij er zich ook niet aan bezeerd zou hebben, en hij er ook niet boos of ongelukkig over geweest zou zijn. Nochtans liepen ook andere mensen over die weg zonder zich aan die steen te bezeren. De oorzaak van zijn 'lijden' lag dus niet bij de steen maar bij hem zelf.

### *De Eenvoud van het water*

Water neemt de vorm aan van het recipiënt waar het zich in bevindt. Het behoudt zijn natuurlijke vorm. Het is niet hooghartig, past zich aan, stelt zich tevreden met zichzelf te zijn. Het is nederig en gedwee, streeft er nooit naar de 'top' te bereiken; het is rustig en vredelievend, doet nooit 'alsof' en heeft geen behoefte of verlangen om 'kunstmatig' te doen.

Maar toch is water ook een dynamische kracht die generatoren doet aandrijven, stevige muren kan doen barsten en dijken kan doorbreken. Het stuwt stenen en aarde van de hoogste bergtoppen naar de diepten van de oceaan. Zelfs het langzame druppelen kan gaten en groeven in rotsen en stenen veroorzaken. Water is de bron van alle leven.

De oceaan, ten slotte, ontvangt alle vuile waters van stromen en rivieren, om ze te zuiveren en op te nemen.

Wanneer ook wij de ingesteldheid van water en van een oceaan zullen hebben, dan zullen ook wij anderen in ons kunnen opnemen zoals ze zijn, zonder aanstoot aan hen te nemen.

Laten we onze toevlucht nemen tot de Boeddha, de onmetelijke, onbevatbare, oneindige oceaan van Leven en Licht, Amida Buddha, die ons opneemt zoals we zijn, in zijn mateloze oceaan van Mededogen. "Iets" in mij zet me ertoe aan deze drie woorden van dankbaarheid te zeggen :

Namu Amida Butsu !



This world, Suzuki,  
Is the world of Amida :  
This house, in this street.  
**Namu Amida Butsu**  
I repeat and I repeat.

Marcus C.



## VAN ZO-HEID TOT DHARMAKARA

Ondanks al onze grootdoenerij en grootsprakerigheid, beseffen we soms wel hoe beperkt we eigenlijk zijn. We kunnen maar zó ver zien, we horen maar binnen dat klankspectrum, we leven maar zó lang, we kunnen niet op eigen vleugels vliegen noch als een vis onderwater leven. Onze zintuiglijke waarnemingen en ervaringen zijn beperkt. En zelfs in onze denkwereld zijn allerlei begrenzingen ingebouwd. Daardoor denken we normaliter volgens bepaalde patronen en gebruiken hiervoor gevestigde concepten en consensuele categorieën.

Zo maken we gebruik van 'geboorte' (= *begin*) en 'dood' (= *einde*), alhoewel er gezien *sub speculo aeternitatis*, d.i. vanuit een niet-persoonsgebonden standpunt, er noch geboorte noch dood bestaan. Het is enkel wanneer we beginnen te individueren, nl. door het ervaren op onszelf te betrekken, tot onszelf in relatie te brengen, dat we die begrippen als *entiteiten van waarheid* gaan zien.

Toch is het ons zo goed als onmogelijk te denken of te communiceren zonder gebruik te maken van dergelijke concepten. Wij hebben ze nodig b.v. om bepaalde wijzigingen in onze bestaanssituatie aan te duiden. Andere begrippen die we ook moeten hanteren, zijn *ruimte* (waar?) en *tijd* (wanneer?), willen we iets begrijpen van de wereld rondom ons en waarmee we onvermijdelijk in interactie zijn. Alhoewel we weten dat er in absolute zin noch ruimte noch tijd bestaan, zeker niet in de statische manier waarin wij ze opvatten.

Om dan met een begrip als Zo-heid in het reine te komen, is het eerst en vooral noodzakelijk dat begrip te benaderen in een conceptenconfiguratie als *begin*, *einde*, *tijd* en *ruimte*. Vanuit dergelijke relativistische optiek, komen we o.a. tot de vaststelling dat de term Zo-heid ingevoerd werd door Shakyamuni Buddha, die geboren is bij Lumbini en gestorven te Kusinagara. Dit invoeren van *begin* en *einde* geeft ons weliswaar een historische omkadering; maar 'Zo-heid' is noch geboren noch gestorven met de historische Boeddha. Dit is : de Zo-heid die hij in zijn leerverkondiging realiseerde, is niet begonnen en is niet geëindigd, zoals Gautama's stoffelijke lichaam dat deed.

Toch is het mogelijk wat betreft Zo-heid een historische dimensie in te voeren, nl. dat Shakyamuni "begon" met de verkondiging ervan. En in deze zin - maar dan enkel in deze zin - kan aan de Zo-heid een "begin" aangemeten worden.

Maar de Zo-heid *an sich*, zoals die "voortleeft", ervaren wij en benoemen wij als de Oneindige Boeddha Amida, of zo we het abstracter *willen zien*, het Oneindige Boedddhaschap. Want om Amida Buddha voor ons bevattelijker te maken, zullen wij "hem" beschrijven in functie van de concepten die we gewoon zijn te hanteren : begin - einde - tijd - ruimte - etc. En ofschoon wij hardnekkig vooropstellen dat Amida als Amitabha de onvoorstelbare Oneindigheid van de Ruimte voorstelt, en als Amitayus de onvoorstelbare Oneindigheid van de Tijd, toch blijven we, ondanks die oneindigheden, gebruik maken van de beperkende concepten *begin* enz. om een dimensioneel verhaal (noem het een mythe) te construeren, waarin we zeggen dat Amida Buddha *in den beginne* Dharmakara Bodhisattva was, die *gedurende* vijf lange kalpa's mediteerde om *ten slotte* Amida Buddha te worden.

Het 'onvoorstelbare absolute' is in dit verhaal vertaald geworden naar voor ons begrijpelijker begrippen eigen aan de menselijke ervaringsfaculteiten. Deze "Biografie" van de Boeddha, kleurrijk beschreven in *Sukhavatīvyūha-sūtra* en in diens Chinese en Tibetaanse vertalingen, die begint met de tijd dat hij Dharmakara was, is niets anders dan voor ons en in onze *denkvormen*, de neerslag en de objectificatie van een 'absolute realiteit' die ons hier en nu ontgaat.

Het verhaal, de mythe, heeft plaats in een geheel ander tijdruimtelijk continuüm, in een andere tijd dan de *onze* (de *temps sacré* van M.Eliade ?) en in een andere ruimte dan de onze, maar wordt uiteengezet vanuit een nuttigheids-principe (het *geschikte middel*, *upāya kausālyā*), alsof het plaats vond in onze kringloop van geboorte-en-dood. Op deze wijze voelen wij ons dichter bij die 'gebeurtenissen' betrokken.

De "historie" van Dharmakara Bodhisattva moeten we dan ook niet benaderen in termen van historische feiten en 'echt gebeurde' gebeurtenissen. Die "historie" van Amida/Dharmakara, met het *waar* en *wanneer* hij geboren werd, kan dus niet verklaard worden als in enige tijd en ruimte gesitueerde evenementen, - want dat zou niets anders zijn dan een beknotting van een spiritueel gebeuren (geen gebeurtenis !) dat een onbegrensde universele draagwijdte heeft. We dienen dit verhaal (en alle dergelijke verhalen uit de boeddhistische 'mythologie') dan ook op te vatten als *duider* : de wijsvinger naar de maan, het kompas op de landkaart, aanwijzer van een hogere d.i. essentiële, niet-fenomenale werkelijkheid, die enkel in het perspectief van geestelijk totaal-vertrouwen als wijsheid/mededogen kan begrepen én beleefd worden.

Bovendien kunnen we dit verhaal, zoals overigens de meeste mythes van de mensheid, ook in exemplarische zin projecteren op elk van ons. Elk van ons in de rol van Dharmakara. Aanvankelijk (*in den beginne*) is elk van ons zo'n koning,

zo'n zwerfmonnik, zo'n bodhisattva net zoals Dharmakara; en uiteindelijk worden we allen één met de Uiteindelijke Verlichting : we worden van Dharmakara getransformeerd in Amida Buddha. Ook al hebben we daarvoor eerst alle Boeddha-werelden moeten doorlopen.



## VRAGEN STAAT VRIJ

1. *Is het voor mij te veel om te verwachten dat Amida Buddha in mijn dagdagelijkse zaken een actieve rol zou spelen ?*

Amida speelt mee in alle dingen van ons leven. Hij is immers in elk van ons voortdurend aanwezig onder de vorm van ons verlangen naar Verlichting, welke vorm dit verlangen ook moge aannemen. Amida is immers de universele en mateloze kracht van Wijsheid en Mededogen en wij kunnen er niet aan ontkomen (zo wij dit wilden) evenmin als we kunnen ontkomen aan de werking van de zwaartekracht. Want Amida's Voortijdelijke Geloofte behoort evengoed, zij het op een ander plan, een ander niveau, tot de natuurlijke wetmatigheden.

Anderzijds moeten wij er ons wél voor hoeden dat we Amida gaan gebruiken. Amida komt de vaat niet doen, geneest mijn rugpijn niet, betaalt mijn belastingen niet... En nog anderzijds : toch helpt Amida mij bij de vaat, toch helpt hij me bij mijn rugpijn, toch helpt hij me bij het betalen van mijn belastingen. Doordat, wanneer ik mijn gemoed op Amida Buddha richt, ik de dingen rondom me misschien meer en misschien beter kan zien in het licht van de Verlichting, dat ik daardoor iets van het 'Vreugdeland' kan in-brengen in het lijdensbestaan. Dat is de zin van de uitspraak van Shinran Shonin, waar hij spreekt over de 'tien weldaden' van het Gemoed van Vertrouwen *shinjin* (KGSS III,65) en waarvan ik hier ter illustratie enkel de volgende vermeld :

6. *het voordeel steeds beveiligd te worden door het Licht van Amida's Gemoed,*
7. *het voordeel in zijn gemoed grote vreugde te koesteren,*
8. *het voordeel bewust te zijn van Amida's weldadigheid en er dankbaar voor te zijn,*
9. *het voordeel altijd het Grote Mededogen te beoefenen.*

2. *Kan ik tot Amida Buddha bidden in de gebruikelijke betekenis des woord ? En zo ja, hoe ?*

"Bidden" betekent 'vragen om te ontvangen', net zoals het Latijn *orare* of het Franse *prier*. Aangezien Amida Buddha geen 'persoon' is (zie hierboven vraag 1), valt er ook niets te 'vragen aan...' Het 'schenken' van de Geloofte-Kracht en het 'ontvangen' van *shinjin* zijn de twee polen van éénzelfde natuurlijkheid. We zien dan ook niet dat b.v. de Myokonins ergens iets vragen. Wél voeren ze bijwijlen een eenzijdige dialoog (vergeef me die paradoks...) met Amida.

In de plaats van het "bidden" tot een Schepper-Schenker-Rechter, kent het boeddhisme het 'denken aan' (Skr. *anusmritī*, Ch. *nien*) dat een hoofdbestanddeel is van elke meditatietechniek en dat in het Shinboeddhisme vervat ligt in de Naam als 'denken aan de Boeddha' (Skr. *buddhānusmritī*, Ch. *nien-fo*, Jap. *nen-butsu*). De Nembutsu is immers noch een meditatief formule of mantra, noch een gebed, maar voor de Shinboeddhist, in de zin van de 18de Geloofte, de weerklank van de stem van het Boeddhischap én een kreet van dankbaarheid. De Nembutsu past bijgevolg in alle situaties van het leven, in angst en vreugde, als smeking en als vervloeking, in geluk en in ellende...

3. *Zijn de (christelijke) woorden "Uw wil geschiede..." toepasselijk in mijn devotie tot Amida Buddha ?*

De 'wil' van Amida is niets anders dan de universele, buiten-tijd-en-ruimtelijke Voortijdelijke Geloofte alle wezens, hoe ze ook zijn, tot Geboorte in het Reine Land (= nirvana, de Verlichting) te voeren. Of wij, dwaze en verwaande wezens, nu zeggen "dat uw wil geschiede" of "dat uw wil niet geschiede" heeft niet het minste belang. Ik zou zelfs zeggen dat het eens te meer een blijk van ego-assertiviteit zou zijn van hetzij te 'vragen' (optatief) hetzij te 'bevelen' (imperatief). Tenzij het de uitdrukking zou zijn van een zeer passief fatalisme, dat beslist niet in het boeddhisme past.

4. *Hoe "word" ik een Shinboeddhist ?*

Dat weet ik helemaal niet ! Ik vermoed dat er eerst ergens zoiets moet zijn als een 'heilzaam karma' (wat dit ook moge zijn...), dan een geleidelijk 'opklimmen' langs de 20ste Geloofte (de meditatieve en niet-meditatieve praktijken) en eventueel de 19de Geloofte (de Nembutsu als zelf-kracht praktijk), - maar deze uitleg is zo schematisch... De (ware) Shinboeddhist is diegene die in zich, in de diepste diepten van zijn gemoed, de roep van het Oneindige Boeddhischap hoort: de Nembutsu.

De 'institutionele' Shinboeddhist is iemand die op weg is naar die Nembutsu, die eventueel ook contact heeft of zoekt met mede-pelgrims, via een tempel of gemeenschap. Hij kan aldaar de Drievoudige Toevlucht nemen, waardoor hij zich naar buiten bekend als boeddhist; hij kan ook de zg. Lekenwijding (*kikyo-shiki*) ontvangen waardoor hij opgenomen wordt in de Gemeenschap van de Shinboeddhisme; hij kan dan (nog later) *tokudo* doen, waardoor hij geregistreerd wordt als 'priester' van de Jodo-Shinshu Hongwanji-ha (of kortweg de *Honganji*). Ik weet niet in hoeverre dat 'institutionele' écht van belang is. Maar dat het een noodzakelijke steun is, daar twijfel ik niet aan.

##### 5. Hoe zou een boeddhistische definitie van "God" zijn ?

Strikt gesproken, komt de term "God" in het boeddhisme niet voor, zeker niet in zijn joods-christelijke betekenis. Het is dan ook moeilijk, zometeen onmogelijk, voor deze term een adequate tegenhanger te vinden. Sommige boeddhistische auteurs, om een dialoog met christenen niet moeilijker te maken dan hij al is, willen de Zo-heid (*tathatā*) gelijkstellen aan "God". Wie tot de realisering komt dat-ie deel uitmaakt van de Zo-heid, wordt Zo-heid, d.w.z. hij wordt boeddha. Christelijk omgezet zou dat zijn: hij wordt "God". De term kan uitsluitend in deze beperkte zin aanvaard worden. Maar volgens de monotheïstische religies kan het schepsel niet God worden: daardoor is ook deze interpretatie onhoudbaar, hetzij voor de christen, hetzij voor de boeddhist.

Indien de term "God" echter verwijst naar de Schepper (of naar enig ander wezen in transcendentie) of naar een Rechter die over goed en kwaad beslist en oordeelt, en straft of beloont in dit leven of in het hiernamaals, zo'n Godsbegrip is absoluut onaanvaardbaar in het boeddhisme.

Sommige filosofen blijken wel een zekere verwantschap met een Godsbegrip te vinden in het concept *Dharmakāya*, met het (pantheïstische) Godsbegrip zoals dat bij Spinoza voorkomt. Maar om alle misverstand te vermijden, doet men best de term "God" niet in enig boeddhistisch verband te gebruiken.

De zaak ligt wel anders met het begrip "goden", zoals dat b.v. in het hindoeïsme voorkomt. Deze traditionele goden werden door het boeddhisme overgenomen als een van de categorieën van wezens in *samsara*, de kringloop van geboorte-en-dood, net zoals de mens, getekend door lijden, veranderlijkheid, begeerte, haat en verdwazing. In dezelfde zin werden ook talrijke shintoïstische *kami*'s door sommige Japanse boeddhistische scholen overgenomen.



## JIKOJI-Nieuws

### Düsseldorf 1992

Op het moment dat deze Eko in druk gaat, is er nog steeds geen enkel detail bekend over de 7de Europese Shin-Conferentie, gepland voor de zomer 1992 en ter gelegenheid van de inhuldiging van de grootse Ekoji tempel te Düsseldorf gesticht door de Bukkyo Dendo Kyokai. Er werden in september weliswaar reeds voorafgaandelijke besprekingen gevoerd tussen de organisatoren: Prof. Esho Sasaki (Kyoto) namens IABC, Mr. Y. Nakajima namens het Deutsch-Japanische Kulturverein e.V. (Düsseldorf), die het praktische deel van de organisatie op zich neemt, en Sh.A. Peel (Antwerpen) die moet instaan voor het inhoudelijke gedeelte. De grootste moeilijkheid om tot een beslissing te komen, is het vaststellen van een gepaste datum.

Afwachten maar...

### Boeddhistische Filosofie Cursus

Ook met deze cursus liep ons voordrachtzaaltje vol, ondanks de onbetwistbare moeilijkheidsgraad van het onderwerp. De deelneming is bijzonder intensief.

### De Simpele Weg

Hier is druk gewerkt geworden. Nadat in augustus het Tekstboek verscheen, zijn er sedertdien twee nieuwe publicaties bijgekomen: (1) de 'handzame' versie van het Tekstboek, onder de titel *Aldus heb ik gehoord*, viii + 133 pagina's teksten uit de Palikanon, uit de Mahayana schrifturen en ook buitenkanonieke sastra's; en (2) *De Weg, de Waarheid en het Leven - Sekten: hoe en waarom?*, door K. Haemers, geen 'beschrijving' van sekten, maar een vraagstelling naar het waarom en de bedoeling van het sektenverschijnsel in zijn algemeenheid. 60 p.

In Jikoji liggen inkijkexemplaren.

Als eerste publicatie op het agenda voor volgend jaar staat Shinran Shonins *Kyogyoshinsho*, met vertaling van de belangrijkste passages en overtalrijke nota's om deze zeer moeilijke lektuur toegankelijker te maken.

De Simpele Weg hoopt dat deze eerste Nederlandse vertaling financieel bevattelijker zal worden door een sponsor in Japan (of elders?).

### The Pure Land

Diverse lezers hebben zich erover beklaagd dat dit jaarlijks tijdschrift zoveel vertraging blijft oplopen. Het laatst verschenen nummer draagt immers de vermelding 'December 1989', terwijl het eerst in december 1990 kon verspreid worden. Hetzelfde

dreigt het geval te zijn met het 1990-nummer dat nog steeds niet verschenen is... En dan, wat van het 1991-nummer ?

Het mag gezegd worden dat er blijkbaar enkele organisatorische moeilijkheden in de weg lagen (en liggen).

Men heeft nu, naar verluidt, een nieuwe planning opgesteld en wil meteen ook een hervorming doorvoeren. The Pure Land zou een strikt academisch tijdschrift worden, geheel in het teken van de I.A.S.B.S.; voor de meer religieus gerichte I.A.B.C.-publicaties, zou een nieuw tijdschrift gecreëerd worden, dat blijkbaar ANJIN zou genoemd worden.

#### Nog lezersbrieven over Eko

Ter gelegenheid van ons nr 50, konden we enkele opmerkingen van lezers opnemen. Maar na afsluiten van de opmaak, kwamen er nog andere brieven toe, waaruit we volgende passages lichten (zij het maar om onszelf moed in te spreken).

Van Daniël Garain kregen we, namens de Theravada-traditie, wat hij een 'opstellige' noemde :

*De Theravada-groepering "Boeddha Dhamma Vinaya" kan niet onverschillig blijven bij de verschijning van de 50ste EKO.*

*Gefeliciteerd en dank !*

*Dank aan Shitoku A. Peel en zijn medewerkers, in het totstandbrengen van de "Vrijdag lezingen". Boeiend,*

*niet school- of traditiegebonden, leerrijk en warm aanbevolen aan mensen die het heel lastig hebben bij het verwerken van de soms heel moeilijke boeddhistische literatuur.*

*Dank voor de "open" tempel, waar wij steeds welkom zijn met onze genodigden en waar het warm onthaal de grenzen tussen de scholen doet wegsmelten.*

*Dank en gefeliciteerd voor de start van de uitgeverij "De Suimpele Weg" aan wie wij goed heil wensen, temeer dat Shitoku bekend staat voor zijn onbaatzuchtige financiële inzet, ten einde Boeddha's leer in het bereik te stellen van "iedereen". Het mag gezegd worden, het mag zelfs herhaald worden.*

Van Dr.P. Vereecken kwam volgende appreciatie :

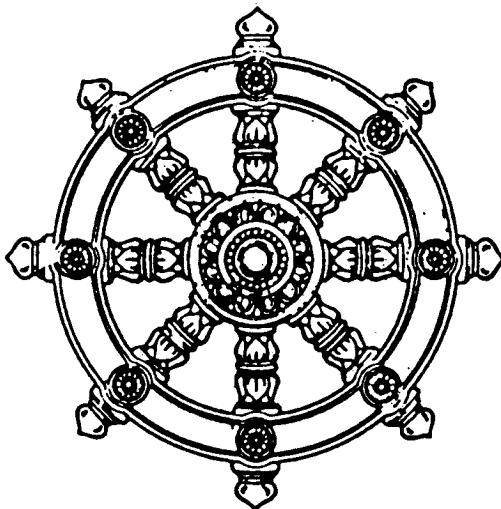
*Ik feliciteer u van harte met de vijftigste uitgave van Eko... Een der boeiende aspecten van Eko is voor mij dat ik er mensen uit het Westen hun diepe interesse voor het Boeddhisme zie verbinden met hun eigen Westerse ervaringswereld. Bvb. het artikel van Marcel (?) heeft bij mij een zeer grondige, doorleefde en wijze indruk nagelaten. Vorig jaar is er ook een bijdrage geweest van één der dames... die vertwijfelde en pijnlijke gevoelens van het moment verklankt... die het dan buiten ziet regenen. Via allerlei tussen-stapjes breken nieuwe ervaringen in haar door, duidelijk voor haar verbonden met Namu Amida Butsu. Althoewel mijn herinnering ervan wat vervaagd is, kwam me dit*

als zeer authentiek ontroerend over. Mijn eigen belangstelling voor het Boeddhisme blijft even groot, maar ... ik ben zo benomen door eigen opzoekingen binnen de psycho-analyse (die trouwens intiem verbonden zijn met mijn inzichten in het Boeddhisme)... In elk geval denk ik dat het Boeddhisme één der bronnen is van waaruit de geestelijke verrijking van onze beschaving weer zal tot stand komen. Ik wens u een vruchtbare en creatieve activiteit toe in uw pogingen om het Boeddhisme in ons land beter te laten begrijpen.

Maar allicht is de meest opvallende brief wel die van Rev. Keisai Doki, uit Takaoka (Japan), de man die Nederlands aan het leren is enkel om Eko te lezen. Hij schrijft :  
*Please accept my congratulations for the Eko Nr 50.*  
Eigenlijk verbazend,  
ongelooflijk !

Eko 51

Het zal de aandachtige lezer opgeval-  
len zijn dat dit nummer gezet werd in  
een ander compact lettertype. De  
reden daarvan valt te raden : in onze  
vorige nummers gebeurde het maar al  
te vaak dat de m's en de w's te zwart  
uitvielen bij de druk en vaak nare  
plekken op elke pagina vormden.  
We hopen dat met dit nieuwe  
lettertype dit euvel verholpen wordt,  
zodat onze Eko-bladzijden schoner en  
prettiger leesbaar zullen zijn.



ROOSTER DER BIJEENKOMSTEN  
Winter '91-'92

Di 03.12 20 u. Amida-kyo (D)  
Vr 06.12 20 u. Cursus Boeddh.Filos.  
Zo 08.12 10.30 Jodo-E<sup>1</sup> - Shoshinge (Sh)  
Di 10.12 20 u. Sambutsuge (R)  
Di 17.12 20 u. Juseige (K)  
Vr 20.12 20 u. Cursus Boeddh.Filos.  
Vr 27.12 20 u. Joya-E<sup>2</sup> - Shoshinge (Sh)

1992

Vr 03.01 20 u. Nieuwjaar - Shoshinge (Sh) + Wasan  
Di 07.01 20 u. Junirai (A)  
Vr 10.01 20 u. Cursus Boeddh.Filos.  
Di 14.01 20 u. Memoriaal Zuiken Inagaki (Sh)  
Za 19.01 14.30 Ho-on Ko<sup>3</sup> - Shoshinge (Sh) + Ondokusan  
Di 21.01 20 u. Amida-kyo (B)  
Vr 24.01 20 u. Cursus Boeddh.Filos.  
Di 28.01 20 u. Sambutsuge (P)

Di 04.02 20 u. Juseige (?)  
Vr 07.02 20 u. Cursus Boeddh.Filos.  
Di 11.02 20 u. Junirai (D)  
Za 15.02 14.30 Nehan-E<sup>4</sup> - Shoshinge (Sh)  
Di 18.02 20 u. Amida-kyo (R)  
Di 25.02 20 u. Sambutsuge (K)  
Vr 28.02 20 u. Cursus Boeddh.Filos.

Di 03.03 20 u. Juseige (A)  
Di 10.03 20 u. Junirai (B)  
Vr 13.03 20 u. Cursus Boeddh.Filos.  
Di 17.03 20 u. Amida-kyo (P)  
Za 21.03 14.30 O-Higan<sup>5</sup> - Shoshinge + Wasan (Sh)

---

<sup>1</sup>(eigenlijk 06.12) "Feest van het Reine Land"; gedenkt de verlichting van Gautama Buddha.

<sup>2</sup>Afscheid van het jaar.

<sup>3</sup>(eigenlijk 16.01) Gedachtenis van Shinran Shonins overlijden - Dag van Dankbaarheid.

<sup>4</sup>"Nirvana-dag", gedachtenis van Gautama Buddha's intrede in het Parinirvana.

<sup>5</sup>Bijzondere Lentedevotieperiode (18.03 - 23.03).



**J I K O - J I**

**Tempel van het Licht van Mededogen**

**CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.**

Pretoriastraat 68  
2600 Antwerpen-Berchem

Tel. 03/218.73.63

Fax 03/235.92.20

Verantwoordelijk uitgever: Sh.A.Peel, Leemputstraat 10, 2600 Antwerpen-Berchem

Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar .

Snelrukkerij Total Copy Service, Herentals